

DA

DA

DA



EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 5.11.2010
KOM(2010) 632 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Årsrapport om Den Europæiske Unions indsats inden for forskning og teknologisk udvikling i 2009

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Årsrapport om Den Europæiske Unions indsats inden for forskning og teknologisk udvikling i 2009

1. BAGGRUND FOR ÅRSRAPPORTEN OM FTU-AKTIVITETER

Årsrapporten om forskning og teknologisk udvikling i Den Europæiske Union er udarbejdet i medfør af artikel 190¹ i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Selv om det formelt ikke hører ind under denne rapport emneområde, er der medtaget en del information om forskningsaktiviteter udført i henhold til Euratom-traktaten.

2. DEN BREDERE KONTEKST I 2009

I Lissabontraktaten blev det fastsat, at kompetencen vedrørende forskningspolitikken er delt mellem EU og medlemsstaterne. Heri blev det europæiske forskningsrum (ERA) udtrykkeligt anerkendt som et middel til at nå EU's mål på forskningsområdet. Der er nu indføjet en ny bestemmelse om retlige foranstaltninger med henblik på at realisere det europæiske forskningsrum.

I sine politiske retningslinjer for den nye Kommission² indføjede formand Barroso sine visioner angående prioriteterne for EU's fremtidige forskningspolitik: opnåelse af ekspertise inden for grundforskning, mere industribaseret anvendt F&U, udbredelse af udvekslingsprogrammer og mere fokus på spredning af F&U-kapacitet til regionerne. Han efterlyste et Europa med ambitioner og værdier, hvor mennesket står centralt på dagsordenen. I mellemtiden fortsatte den økonomiske krise. EU27-landenes BNP faldt med 4,2 % i 2009. Europæiske regerings reaktion var at øge de offentlige udgifter gennem hjælpepakker og skattemæssige incitamenter. Disse kortsigtede foranstaltninger blev mange steder suppleret med langsigtede investeringer i forskning og udvikling, en strategi, der blev støttet i den europæiske økonomiske genopretningsplan (EERP)³.

En undersøgelse⁴ af den økonomiske krises virkninger på F&U-investeringer har vist, at medlemsstater med en stor eller mellemstor F&U-intensitet opretholdt eller forøgede deres F&U-budgetter for 2009, mens visse medlemsstater med en mellemstor eller lille F&U-intensitet var tvunget til at reducere deres indsats yderligere. Dette medførte risiko for en forværring af "forsknings- og innovations-kløften" inden for EU.

Hvad angår private virksomheders F&U-investeringer ser det ud til, at krisen har formindsket cash flow'et i næsten alle erhvervssektorer og dermed reduceret de interne finansielle ressourcer, der er til rådighed til F&U, især i højteknologiske SMV'er⁵. Den vanskeligere adgang til eksterne private finansieringskilder betød en yderligere forværring af de negative

¹ "Ved hvert års begyndelse forelægger Kommissionen en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet, som navnlig omhandler de aktiviteter, der er gennemført det foregående år inden for forskning og teknologisk udvikling og resultatformidling, samt om arbejdsprogrammet for det igangværende år."

² http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/press_20090903_en.pdf.

³ KOM(2008) 800.

⁴ Undersøgelse foretaget af Generaldirektoratet for Forskning.

⁵ I Innobarometer fra maj 2009 bemærkedes det, at højteknologiske fremstillingsvirksomheder var det segment, der med størst sandsynlighed ville reagere på krisen med en beskæring af deres innovationsbudget.

virksomheder ud til at fastholde deres F&U-investeringsniveau, idet de dog i højere grad syntes at sætte deres prioriterede indsatsområder i højsædet.

Krisen øgede bevidstheden om, at forsknings- og udviklingspolitikken i højere grad skal svare til samfundets ønsker og behov. Lund-deklarationen, der blev vedtaget på det svenske formandskabs konference "New Worlds, new solutions" (nye verdener, nye løsninger), opfordrede til, at europæisk forskning fokuserer på vor tids store udfordringer.

3. ERA-POLITIKKENS RESULTATER

3.1 Styring af ERA

Formålet med Ljubljana-processen er at afhjælpe mangler og ineffektivitet i det europæiske forskningssystem, som skyldes opsplitting, mangel på sammenhæng og koordination og begrænsninger i den frie udveksling af viden. Første skridt i processen, der blev igangsat i 2008⁶, var en aftale om en langsigtet vision for ERA⁷. Sideløbende hermed blev der lanceret fem specifikke ERA-initiativer.

Der blev i 2009 gjort fremskridt på følgende to niveauer:

- For alle fem ERA-initiativers vedkommende blev der truffet foranstaltninger med henblik på den praktiske gennemførelse (se afsnit 3.2 til 3.6)
- Et vigtigt skridt for den overordnede styring af ERA har været vedtagelsen af Rådets resolution om forbedret styring af ERA⁸.

I denne resolution erkender Rådet, at der er behov for at udvikle en mere sammenhængende politikudformning både på EU- og medlemsstatsplan og for at tilvejebringe midler til at sætte gang i ERA-udviklingen på det politiske plan. Resolutionen opfordrer også til en revision af CREST-udvalgets mandat⁹.

Siden 2007 har to større ERA-konferencer givet mulighed for udveksling af synspunkter og konsultationer med interessenter om udviklingen af ERA-politikken. Den anden ERA-konference blev afholdt i Bruxelles i oktober 2009.

3.2 ERA-initiativ vedrørende forskere

Det Europæiske Partnerskab for Forskere (EPF)¹⁰ omfatter fire indsatsområder: åben adgang til ansættelse og mulighed for at overføre stipendier; social sikring og pensionsrettigheder; attraktive ansættelses- og arbejdsforhold; og styrkelse af uddannelse, kvalifikationer og erfaringer.

Styringsgruppen vedrørende Menneskelige Ressourcer og Mobilitet (SGHRM) har spillet en ledende rolle ved gennemførelsen af ERA. SGHRM behandlede i 2009 de fleste aspekter af ERA, hvilket førte til en frugtbar udveksling af nationale erfaringer. Tre arbejdsgrupper opnåede konkrete resultater på områderne: åben adgang til ansættelse og arbejdsforhold, uddannelse og kvalifikationer, overvågning og indikatorer.

⁶ Rådets konklusioner fra maj 2008 (9076/08).

⁷ http://ec.europa.eu/research/era/2020_era_vision_en.html.

⁸ EUT C 323 af 31.12.2009, s. 1-4.

⁹ CREST fungerer som rådgivende organ for Rådet og Kommissionen om ERA-politikken.

¹⁰ KOM(2008) 317.

Otte lande har udarbejdet nationale handlingsplaner, andre lande er i gang med det, og nogle lande er ved at indarbejde gennemførelsen af ERA i eksisterende nationale planer. Spørgsmålet om social sikring blev behandlet af en ekspertgruppe. Man er også ved at lægge sidste hånd på en feasibilityundersøgelse vedrørende en paneuropæisk pensionsfond.

Samtidig med at arbejdet med gennemførelsen af ERA – bl.a. vedrørende koordination af de sociale sikrings- og supplerende pensionsordninger¹¹ - fortsætter, dukker der nu nye indsats- og fokusområder op:

- Der skal tiltrækkes og fastholdes flere unge kvinder og mænd inden for forskning og videnskab gennem Europa 2020-flagskibsinitiativet “Unge på vej”
- Der skal sikres en passende balance mellem arbejdsliv og privatliv i forskeres karriereforløb
- Flexicurity-principperne skal, i overensstemmelse med Europa 2020-flagskibsinitiativet “En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job”, anvendes på forskere som led i en strategi for at komme ud af krisen.

3.3 ERA-initiativ for fælles programlægning

Fælles programlægning er en proces, der tager sigte på at afhjælpe det misforhold, at mens de aktuelle samfundsmæssige udfordringer er af europæisk eller global dimension, så er de instrumenter, der er til rådighed til løsning af dem, af national eller regional art.

Der foregik i 2009 en intens debat om den nærmere udformning af en sådan fælles programlægning, og der var ved årets udgang opnået gode fremskridt. I Gruppen på Højt Plan for Fælles Programlægning (GPC), en særlig sammensætning af CREST-udvalget, arbejdede en række medlemsstater – støttet af Kommissionen – på at afdække og forberede fælles programlægningsinitiativer og på at udarbejde frivillige retningslinjer for rammebetingelser for fælles programlægning.

Der blev afdækket fire fælles programlægningsinitiativer:

- Der var på pilotbasis allerede lanceret et fælles programlægningsinitiativ om “Alzheimer og andre neurodegenerative sygdomme”.
- “Landbrug, fødevarer og klimaændringer”, “Kulturarv og global forandring: en ny udfordring for Europa” og “Sundhed, fødevarer og forebyggelse af kostrelaterede sygdomme” blev udvalgt som initiativer, der skulle lanceres i 2010.

Der vil formodentlig i 2010 blive identificeret et mindre antal nye emner for fælles programlægningsinitiativer. Drøftelserne om frivillige retningslinjer for rammebetingelser vil fortsætte. På en konference under det belgiske formandskab vil der blive gjort status over de fremskridt, der er gjort med hensyn til fælles programlægning.

3.4 ERA-initiativ for forskningsinfrastrukturer

Rådet vedtog i juni 2009 forordningen om rammebestemmelser for oprettelse af en europæisk forskningsinfrastruktur¹². Disse rammebestemmelser for et konsortium for en europæisk

¹¹ Kommissionens grøn bog om pensioner i midten af juli 2010 og en meddelelse om nye mobilitetsmønstre, der forventes vedtaget i 2011, vil behandle spørgsmålet om forskeres sociale sikringsordninger og pensionsforhold.

forskningsinfrastruktur (ERIC) gør konsortiet til en juridisk enhed, der anerkendes i alle medlemsstater og giver det nogle af de fordele, der er knyttet til internationale organisationer. ERIC-rammebestemmelserne vil i høj grad kunne reducere den tid, det tager at oprette en europæisk forskningsinfrastruktur.

Kommissionen har etableret de procedurer, der er nødvendige til implementering af ERIC. Ansøgninger med forslag til de vedtægter, der skal gælde for det pågældende ERIC, sendes til Kommissionen. Det vurderes så, om ansøgningen overholder forordningens bestemmelser. Hvis vurderingen falder positivt ud, vedtager Kommissionen en beslutning om oprettelse af det pågældende ERIC.

Der ydes under det syvende rammeprogram i forberedelsesfasen støtte til de 45 forskningsinfrastrukturer, der er identificeret af Det Europæiske Strategiforum for Forskningsinfrastrukturer (ESFRI). I forbindelse med mange af projekterne på ESFRI's liste er man i færd med at indhente tilsagn fra medlemsstater og med at lægge sidste hånd på ERIC-vedtægterne. Det første ERIC forventes oprettet i 2010

3.5 ERA-initiativ for internationalt samarbejde

Åbning af ERA over for verden er fortsat et af nøgleelementerne i EU's aktiviteter. Det Strategiske Forum for Internationalt Videnskabeligt og Teknologisk Samarbejde (SFIC) blev oprettet af Rådet i december 2008 med det formål at tilvejebringe en europæisk indfaldsvinkel. Det har hidtil koncentreret sig om fælles udnyttelse af information og udvikling af mekanismer for fælles fastlæggelse af prioriteter.

De konkrete resultater har været udvikling af et internetbaseret dokumenthåndteringssystem, der giver adgang til nationale informationer og EU-informationer, nærmere samarbejde mellem videnskabelige rådgivere ved EU's og medlemsstaternes repræsentationer i tredjelande, og gensidigt indblik i hinandens kalendere over vigtige begivenheder, der skal give en dybere forståelse af, i hvilken retning det igangværende arbejde går. Der er også taget skridt til fælles forskningsaktiviteter med vedtagelsen af et pilotforsknings samarbejde med Indien om vandrelaterede udfordringer og et pilotenergi projekt med USA. Kommissionen vil i 2010 lancere et globalt initiativ om dyresundhed.

3.6 ERA-initiativ for vidеноverførsel

Kommissionen vedtog i 2008 en henstilling og en adfærdskodeks om vidеноverførsel¹³, der senere blev fulgt op af en rådsresolution. Der blev nedsat en CREST-arbejdsgruppe til at fremme og overvåge gennemførelsen af vidеноverførsel. Gruppen skaffede sig et overblik over eksisterende bedste praksis og de nationale fremskridt med udmøntningen. Adskillige lande har allerede vedtaget eller er i færd med at forberede national lovgivning, der skal sikre en bedre vidеноverførsel. Arbejdsgruppen har arbejdet på at få udformet fælles retningslinjer dels for vidеноverførsel og forvaltning af intellektuel ejendomsret i forbindelse med internationalt forskningssamarbejde, dels for indikatorer for vidеноverførsel. For at inddrage interessenter har Kommissionen tilrettelagt forummer for aktører inden for vidеноverførsel, og det andet forum blev gennemført i maj 2009.

I 2010 vil arbejdsgruppen udarbejde sin første årsberetning og gennemføre det tredje forum for aktører inden for vidеноverførsel i efteråret 2010. Kommissionen planlægger at lancere en pilotordning til fremme af vidеноverførsel på det bioøkonomiske område.

¹² Rådets forordning nr. 723/2009 af 25.6.2009, EUT L 206 af 8.8.2009, s. 1–8.

¹³ K(2008) 1329 endelig.

3.7 Universiteter: moderniseringsdagsorden

Moderniseringsdagsordenen for universiteter gik i 2009 ind i en ny fase med lanceringen af Peer Learning activities (PLA'er). Formålet med PLA'er er at styrke den gensidige læring om emner som f.eks. institutionelle reformer, budgettering af forskningsprojekter, fremgangsmåder til opnåelse af ekspertise i verdensklasse, ansættelse af yngre forskere og disses karriereforløb.

En ekspertgruppe for "Alternative finansieringsordninger for universitetsforskning" redegjorde for de vanskeligheder, der opstår som følge af manglende overensstemmelse mellem de krav, som konkurrerende finansieringsordninger på forskningsområdet stiller med hensyn til regnskabsaflæggelse og rapportering. På ERA-konferencen gav aktører, der finansierer eller udfører forskning, udtryk for, at de er villige til at tage fat på dette spørgsmål.

Der vil i 2010 blive lanceret en platform for interessenter, der skal udarbejde fælles principper for ekstern, konkurrencedygtig forskningsfinansiering. Der vil blive udviklet et netværk til indsamling af data om forskningsaktiviteter på universiteter. Der vil også blive fokuseret på udvikling af paneuropæiske forskerskoler.

4. DET SYVENDE RAMMEPROGRAM (RP7)

4.1 Gennemførelse

Der blev i 2009 afsluttet 63 indkaldelser af forslag med et samlet budget på 5,3 mia. EUR. Der blev forelagt i alt 16 057 støtteberettigede forslag, hvoraf de 3 678 opfyldte alle evalueringskriterier, hvilket svarer til en succesrate på 22,9 % set i forhold til antallet af støtteberettigede forslag.

I alt 73 485 deltagere deltog i samtlige de støtteberettigede forslag, med samlede projektomkostninger på 34,3 mia. EUR og et ansøgt EU-bidrag på i alt 26,8 mia. EUR. De udvalgte forslag omfattede i alt 17 626 deltagere, med samlede projektomkostninger på 6,9 mia. EUR og et ansøgt EU-bidrag på i alt 5,2 mia. EUR. Dette svarer til en succesrate på 24,0 % set i forhold til antallet af ansøgere.

Der blev indgået 3 034 tilkudsaftaler med i alt 17 144 deltagere og et samlet ansøgt EU-bidrag på 5,3 mia. EUR. 33,2 % af samtlige tilkudsaftaler blev indgået under særprogrammet "Samarbejde" og tegnede sig for 63,9 % af det samlede ansøgte EU-tilskud. 12,6 % blev indgået under særprogrammet "Ideeer" og tegnede sig for 11,6 % af det samlede ansøgte EU-tilskud. 43,3 % blev indgået under særprogrammet "Mennesker" og tegnede sig for 11,9 % af det samlede ansøgte EU-tilskud. 10,5 % blev indgået under særprogrammet "Kapacitet" og tegnede sig for 12,2 % af det samlede ansøgte EU-tilskud. 0,4 % blev indgået under "Euratom"-rammeprogrammet og tegnede sig for 0,4 % af det samlede ansøgte EU-tilskud.

4.2 Arbejdsprogrammerne for 2010

Arbejdsprogrammerne for 2010 blev vedtaget den 29. juli 2009. De omfattede følgende elementer:

- Indkaldelser af forslag vedrørende offentlig-private partnerskaber i forbindelse med EERP (se afsnit 4.3.1)
- Fremskyndet gennemførelse af Finansieringsfaciliteten for Risikodeling (RSFF)

- En specifik indkaldelse af forslag som følge af influenza A-krisen (H1N1)
- Et fælles forskningsinitiativ mellem Kommissionen og Parfume- og Kosmetikindustriens Europæiske Foreninger (COLIPA) om alternative strategier for dyreforsøg
- En indkaldelse af forslag til støtte for kapacitetsopbygning i landene på det vestlige Balkan under programmet om forskningspotentiale
- En indkaldelse af forslag om “Fremtidens oceaner” i forbindelse med den europæiske strategi for havforskning og maritim forskning
- En specifik indkaldelse af forslag om vand- og fødevarerikkerhed og bedre sundhed i Afrika.

Ud over de eksisterende 41 bilaterale, internationale samarbejdsaftaler om V&T (17 under EU-traktaten og 24 under Euratom-traktaten), indgået med 21 forskellige lande, blev der yderligere indgået fire, nemlig med Jordan og Japan under EU-traktaten og med Indien og Brasilien under Euratom-traktaten.

4.3 Beslægtede initiativer

Hvad angår artikel 185-initiativer, gennemførtes der under initiativet "Længst muligt i eget hjem" (Ambient Assisted Living (AAL)) to indkaldelser med mere end 50 finansierede projekter og en smv-deltagelse på over 40 %. Medlemsstaternes bidrag udgjorde mere end 25 mio. EUR pr. år, og EU-bidraget udgjorde 50 mio. EUR for de første to år. Under EUROSTARS blev der gennemført tre indkaldelser, hvor 260 projekter blev udvalgt til finansiering, og hvor smv-deltagelsen lå på over 70 %. Medlemsstaternes forventede bidrag beløb sig til 135 mio. EUR, mens EU bidrog med 45 mio. EUR. Den generelle aftale om det europæiske program for metrologisk forskning (EMRP), hvorved gennemførelsen af programmet delegeres til EURAMET e.V., blev undertegnet.

Kommissionen har vedtaget et Fælles Forsknings- og Udviklingsprogram for Østersøen (BONUS)¹⁴ og offentliggjort den anden gennemførelsesrapport¹⁵ om handlingsplanen for nanovidenskab og nanoteknologi.

Der blev skabt et overvågningssystem med det formål at fastslå omfanget af RP7-finansieret forskning med virkning for målene i EU's nye strategi for bæredygtig udvikling. Analysen viser, at 75 % af samarbejdsinitiativerne har bidraget positivt til disse mål i de første fire år af RP7.

Den 13. marts 2009 vedtog Kommissionen en meddelelse om “En europæisk strategi for forskning, udvikling og innovation på ikt-området: Øget indsats og effektivitet”¹⁶, der forsøger at fremme indsatsen inden for forskning og innovation på ikt-området, og at maksimere dens virkning.

¹⁴ KOM(2009) 610.

¹⁵ KOM(2009) 607.

¹⁶ KOM(2009) 116.

Private virksomheder opnåede gennem RSFF støtte til F&U og innovation. I 2009 udgjorde de indgåede RSFF-lån 2,98 mia. EUR til 25 projekter. Indtil nu er i alt 62 projekter blevet godkendt til et samlet beløb på 6,30 mia. EUR.

Foruden udbredelse af forskningsresultater gennem CORDIS¹⁷ er åben adgang en vigtig måde, hvorpå man kan forbedre adgangen til og udbredelsen af offentligt finansieret forskning¹⁸. Kommissionen lancerede i august 2008 et pilotprogram om åben adgang under RP7 og fokuserede i 2009 på at få etableret et overvågningssystem for pilotprogrammet.

Hvad angår anvendelsen af de etiske retningslinjer i RP7, blev den nye metode til overvågning af etiske regler godkendt i 2009.

De nye omkostningsoverslag for ITER-projektet medfører en væsentlig overskridelse af de oprindelige overslag. For at EU skal kunne opfylde sine forpligtelser har Kommissionen forelagt Rådet en redegørelse, hvori der gøres status over ITER-projektet, herunder de udfordringer, man står over for, og de foranstaltninger, der skal træffes. Rådet bekræftede sin støtte til ITER-projektet, forudsat at de af Kommissionen opstillede betingelser overholdes. Disse omfatter troværdige politikker for vurdering og begrænsning af omkostninger, en realistisk tidsplan og en fornuftig styring af projektet på alle planer. Rådet efterlyste handling og opfordrede Kommissionen til at undersøge mulighederne for finansiering inden for rammerne af den nuværende flerårige finansieringsramme.

Oplysninger om de direkte foranstaltninger under RP7 i 2009 findes i Det Fælles Forskningscenters årsberetning¹⁹.

Kommissionen har vedtaget en meddelelse om "En europæisk sikkerhedsforsknings- og innovationsdagsorden"²⁰ på grundlag af resultater og henstillinger fremsat af Forum for Forskning og Innovation på Sikkerhedsområdet²¹.

4.4 Højdepunkter

4.4.1 Offentlig-private partnerskaber inden for forskning

Offentlig-private partnerskaber (OPP'er) på europæisk plan er en effektiv metode til afbalancering af F&U-investeringer fra henholdsvis industrien og de nationale regeringer, samtidig med at de reducerer fragmenteringen af F&U-indsatsen.

Europæiske teknologiplatforme

Europæiske teknologiplatforme²² (ETP'er) giver de forskellige interessenter, med industrien i spidsen, en ramme for opstilling af F&U-prioriteter, tidsplaner og handlingsplaner. De sikrer en passende fokusering af forskningsmidlerne på områder af relevans for industrien, ved at dække hele den økonomiske værdikæde og mobilisere offentlige myndigheder på både nationalt og regionalt plan.

Udviklingen i 2009 var kendetegnet ved deres fortsatte medvirken ved udformningen af EU's forskningsprioriteter, professionalisering af platformenes indsatser, udformning af

¹⁷ <http://cordis.europa.eu>.

¹⁸ KOM(2007) 56 og Rådets dokument 14865/07.

¹⁹ http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_ar_2009.pdf.

²⁰ KOM(2009) 691.

²¹ <http://www.eea.europa.eu>.

²² http://cordis.europa.eu/technology-platforms/individual_en.html.

rammebetingelser og politikker som supplement til F&U-politikkerne og undersøgelse af, hvorledes man kan udnytte finansieringskilder uden for rammeprogrammet.

En ekspertgruppe foreslog²³ at oprette ETP-klynger²⁴, der skal arbejde på at finde løsninger på samfundsmæssige udfordringer og at frigøre videntrekantens fulde potentiale ved at tildele ETP-klyngerne en bredere rolle og udvide deres arbejdsområde til at omfatte uddannelse og den samlede innovationsproces.

På en konference i Bruxelles²⁵ drøftedes udviklingen af ETP'ernes rolle. Der var en positiv reaktion på ideen om at styrke samarbejdet mellem ETP'er med henblik på at tackle samfundsmæssige udfordringer, og ideen om at undersøge, hvorledes overordnede samfundsmæssige udfordringer kan splittes op i lettere håndterbare nøgleområder. Der var et almindelig erkendt behov for på en mere systematisk måde at integrere innovation i ETP'ernes aktiviteter.

De europæiske industriinitiativer under Den Strategiske Energiteknologiplan (SET-plan)²⁶ illustrerer, hvorledes den offentlige og den private sektor har engageret sig i udvikling af teknologiske køreplaner og implementeringsplaner for at fremskynde den teknologiske udvikling inden for sektorer som vindenergi, solenergi, el-net samt udvinding og oplagring af CO₂.

Fælles teknologiinitiativer

De fælles teknologiinitiativer (FTI) banede vej for udviklingen af OPP'er. Også i 2009 indkaldte de fem FTI'er²⁷ forslag. Yderligere forberedende arbejde har sat IMI, Clean Sky og ARTEMIS i stand til at opnå tilstrækkelig operationel kapacitet til at implementere deres budget i efteråret 2009. FTI'er er således begyndt at udfylde deres rolle i udformningen af det forskningsmæssige landskab i Europa.

I november 2009 offentliggjorde Kommissionen sin meddelelse om "Private og offentlige investeringer til fordel for genopretningen og langsigtede strukturændringer: udvikling af offentlig-private partnerskaber"²⁸. Heri anerkendes europæiske OPP'ers betydning for forskningen og deres særlige karakter, idet de investerer i at skabe ny viden, med mindre forudsigelige, men potentielt meget store resultater. Med henblik på at få oprettet nye OPP'er vil der blive set på alle muligheder for at revidere lovgrundlaget og finansieringsreglerne for at nå frem til en simpel og omkostningseffektiv model baseret på gensidig forståelse, ægte partnerskab og risikodeling.

Den lære, der kan uddrages af oprettelsen af de første FTI'er, er blevet sammenfattet af en gruppe af repræsentanter for FTI'ernes industrielle partnere (FTI'ernes "Sherpa Group") og findes i dennes beretning "Designing together the 'ideal house' for public-private partnerships in European research" (udformningen af den bedste løsning for offentlig/private partnerskaber

²³ ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/technology-platforms/docs/fa-industrialresearch-b5-full-publication-rp_en.pdf.

²⁴ Der blev i 2009 oprettet en ETP-klynge, der arbejder på skabelse af en europæisk bioøkonomi for bæredygtig udvikling (www.becoteps.org).

²⁵ http://cordis.europa.eu/technology-platforms/individual_en.html.

²⁶ http://ec.europa.eu/energy/technology/initiatives/initiatives_en.htm.

²⁷ De fem FTI'er drejer sig om: Innovativ medicin (<http://imi.europa.eu>), Clean Sky (<http://www.cleansky.eu>), ARTEMIS (<http://www.artemis-ju.eu>), ENIAC (www.eniac.eu) og brændselsceller og brint (FCH) (http://ec.europa.eu/research/fch/index_en.cfm).

²⁸ KOM(2009) 615 endelig af 19.11.2009: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/european-economic-recovery-plan/ppp_en.pdf

i europæisk forskning)²⁹. En af anbefalingerne går ud på at anerkende OPP'er som særlige organer i den reviderede finansforordning.

I oktober 2009 offentliggjorde Kommissionen sin meddelelse om "Et offentlig-privat partnerskab om fremtidens internet"³⁰ med detaljerede planer for, hvorledes man kan fremme Europas konkurrenceevne inden for fremtidens internetteknologier og –systemer og fremme skabelsen af fremtidens internet-støttede applikationer af offentlig og samfundsmæssig relevans. Denne OPP vil være operationel i 2011.

Offentlig-private partnerskaber under EERP

- EERP opfordrede til, at der blev oprettet følgende tre OPP'er: "Fremtidens fabrikker", "Energieffektive bygninger" og "Grønne biler". Finansieringen tilvejebringes på ens vilkår af industrien og RP7 med et samlet beløb på 3,2 mia. EUR i perioden 2010-2013.
- Der blev på ad hoc-basis oprettet rådgivende grupper for industrien for at fremme dialogen med denne og for at udvikle forskningsstrategier, der skal hjælpe med at udforme OPP'ernes indkaldelser af forslag i den resterende periode af RP7. De første indkaldelser til et samlet beløb på 268 mio. EUR blev offentliggjort den 30. juli. De foreløbige resultater viser en betydeligt højere deltagelse fra industriens side end ved almindelige RP7-indkaldelser.

I en fælles erklæring fremsat i marts 2009 af Kommissionen og repræsentanter for industrien anføres det, at OPP'erne er en effektiv metode til at sikre:

- industrien en ledende rolle ved fastlæggelsen af prioriteter og gennemførelsen af forskning
- et flerårigt arbejdsprogram med et på forhånd fastlagt budget, der sikrer kontinuitet og giver industrien mulighed for at lægge langsigtede investeringsplaner
- en tværfaglig tilgang lige fra grundforskning over anvendt forskning til validering og demonstration i stor skala, med øget vægt på forskningens virkning og den praktiske udnyttelse heraf
- øgede muligheder for at støtte innovation i SMV'er.

4.4.2. Evaluering og overvågning af rammeprogrammet

I sit svar på den efterfølgende evaluering af RP6³¹ understregede Kommissionen betydningen af evalueringresultaterne og tilkendegav sin umiddelbare reaktion på anbefalingerne. Kommissionen var enig i de fleste af dem og påpegede, at mange tilsvarende initiativer allerede var på vej.

Status over gennemførelsen af EU's syvende rammeprogram for forskning³² giver et overblik over og en analyse af gennemførelsen af RP7, navnlig for så vidt angår nyskabelser som f.eks. Det Europæiske Forskningsråd (EFR), FTI'er og RSFF.

²⁹ ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/jti/jti-sherpas-report-2010_en.pdf.

³⁰ KOM(2009) 479 endelig.

³¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/fp6_ex-post_evaluation_expert_group_report.pdf og KOM(2009) 210.

³² KOM(2009) 209, SEK(2009) 589.

Den anden overvågningsrapport for RP7, der dækker 2008³³, er baseret på et sæt af indikatorer, der viser noget om rammeprogrammernes gennemførelse og effektivitet. Et beskrivende afsnit behandler indgående emner af aktuel betydning eller af særlig interesse. Overvågningsrapportens format muliggør akkumulering af tidsseriedata om nøgleindikatorer.

En gennemgang af ERA's strukturer og mekanismer³⁴ blev offentliggjort den 23. juli 2009. I sit svar³⁵ bebudede Kommissionen en række tiltag, der skal sikre ERA's succes på længere sigt som et finansieringsorgan i verdensklasse, der støtter banebrydende frontlinjeforskning.

En foreløbig evaluering af Euratom-RP7 blev påbegyndt i juli 2009. Ekspertpanelet færdiggjorde sin beretning i februar 2010³⁶. Evalueringen leverer værdifulde oplysninger til brug ved forberedelsen af rammeprogrammet for Euratom for perioden 2012-2013.

Lanceringen af webstedet for evaluering af RP³⁷ forbedrede radikalt synligheden og tilgængeligheden af rapporter om evaluering og overvågning af RP. Webstedet indeholder over 300 rapporter og understøtter en kraftig søgefacilitet.

5. UDSIGTERNE FOR 2010

Europa 2020-strategien fremhæver den nøglerolle, som viden og innovation skal spille som drivkræfter for vækst og for løsningen af samfundsmæssige udfordringer. Den understreger behovet for at styrke EU's forskningsindsats og at øge EU's F&U-intensitet til 3 % af BNP. Færdiggørelsen af ERA er et centralt element i flagskibsinitiativet "Innovation i EU". EU's programmer for finansiering af forskning og innovation, herunder forskningsrammeprogrammet, fremhæves også som centrale instrumenter i forbindelse med opfyldelsen af Europa 2020-målsætningerne. Flagskibsinitiativet "Innovation i EU" slår til lyd for omfattende integrering og forenkling af disse instrumenter i den næste flerårige finansielle ramme.

RP7 vil, inden for det eksisterende lovgrundlag, støtte udmøntningen af Europa 2020-strategien. I denne sammenhæng omfatter arbejdsprogrammerne for 2011 et rekordstort beløb på 6,4 mia. EUR til finansiering af forskning og innovation, en betydelig økonomisk vækstpakke og en investering i et mere intelligent, bæredygtigt og rummeligt Europa.

Kommissionen fremlagde i oktober 2010 sine forslag til videreudvikling af flagskibsinitiativet "Innovation i EU". Kommissionens forslag tager sigte på gennemførelse af følgende foranstaltninger:

- fremme forskning og innovation for at løse større samfundsmæssige udfordringer
- skabe og tiltrække mere videnproduktion, kreativitet og talent
- støtte virksomheder, så de får adgang til og kan udvikle værdifulde ideer og opnå vækst
- udvikle store europæiske markeder for innovation

³³ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm.

³⁴ http://erc.europa.eu/pdf/final_report_230709.pdf.

³⁵ KOM(2009) 552.

³⁶ En særskilt foreløbig evaluering af RP7's ikt-område blev afsluttet i juni 2010.

³⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm.

- sætte regioner i stand til at specialisere sig i overensstemmelse med deres stærke sider, især med støtte fra samhørighedspolitikken³⁸ fremskynde interne reformer og samarbejde med partnere på verdensplan.

Kommissionen foreslår en resultattavle til overvågning af EU's præstationer, baseret på internationalt sammenlignelige indikatorer. Der vil blive udviklet EFR-relaterede foranstaltninger i 2012.

Arbejdet med den foreløbige evaluering af RP7 startede i begyndelsen af 2010, og ekspertpanelet skulle efter planen afslutte sit arbejde i oktober 2010. Evalueringen vil give nyttige oplysninger til brug for en optimering af gennemførelsen af de sidste år af RP7 og vil også være med til at danne grundlag for forberedelsen af det næste rammeprogram.

6. KILDER TIL YDERLIGERE INFORMATION

Årlige overvågningsrapporter for rammeprogrammet og særprogrammerne³⁹

Femårige vurderingsrapporter⁴⁰

Regelmæssige rapporter med nøgletal om videnskab, teknologi og konkurrenceevne⁴¹

Statistik om videnskab og teknologi i Europa (Eurostat)⁴²

Undersøgelser og analyser, der er offentliggjort i forbindelse med Den Europæiske Unions forskningsaktiviteter og -politikker⁴³

Årsberetninger fra Generaldirektoratet for forskning⁴⁴

Praktisk vejledning til EU-støttemuligheder for forskning og innovation⁴⁵

CORDIS-webstedet: <http://cordis.europa.eu>;

Kommissionens websted for forskning: <http://ec.europa.eu/research>;

ERA-webstedet: <http://ec.europa.eu/research/era>;

Webstedet for investering i europæisk forskning: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;

ERAWATCH-webstedet: <http://cordis.europa.eu/erawatch>;

³⁸ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm.

³⁹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-monitoring.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm.

⁴¹ <http://ec.europa.eu/research/era>.

⁴² <http://osha.europa.eu/>.

⁴³ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm.

⁴⁴ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm.

⁴⁵ http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html.